

ВІДГУК

офіційного опонента доктора економічних наук, професора

Петухової Ольги Михайлівни

на дисертаційну роботу

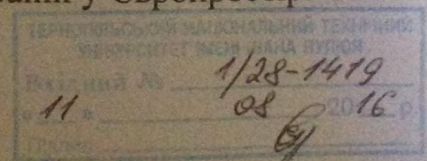
Ясінецької Ірини Анатоліївни

«Постконфліктні механізми управління та інструментарій організації
ресурсоощадною роботою в умовах переробних підприємств»,
представлену на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук
за спеціальністю 08.00.04 - економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Тривалий період економічного зростання світової економіки характеризувався пріоритизацією продажу продукції та певним нехтуванням аспектами ресурсних витрат. До певної міри такої ж позиції дотримувалися фахівці у сфері управління економікою підприємств, що відображалось на запроваджуваних ними концепціях. Однак, із настанням рецесії зазначені проблеми набули нового звучання. У сучасних умовах господарювання, які характеризуються підвищенням конкурентного тиску, а також рівня невизначеності і ризику, успіх підприємств залежить не лише від внутрішньої ефективності діяльності та вміння пристосовуватися до змін зовнішнього середовища, але й від спроможності належним чином завойовувати стійкі позиції на ринку на тривалий термін. Саме таку спроможність підприємству забезпечує ефективне управління ресурсоощадністю та раціональне використання ресурсного потенціалу.

Очевидно, що це не могло не відобразитися на домінуючих управлінських стратегіях не лише великих, але й малих і середніх переробних підприємств. Власне, такий поступ втілюється в інноваційному розвитку підприємств, досягаючи завдяки цьому покращення використання всіх ресурсних складових (зокрема, фінансової, кадрової, інноваційної, інформаційної і маркетингової), що є особливо актуальним з постконфліктних умов та умов входження України у Європростір. Саме

у такому розумінні необхідно сприймати дисертаційну роботу Ясінецької Ірини Анатоліївни на тему «Постконфліктні механізми управління та інструментарій організації ресурсоощадною роботою в умовах переробних підприємств».

Слід зазначити, що дисертація пов'язана із планами науково-дослідних робіт Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя відповідно до наукової тематики кафедр менеджменту у виробничій сфері й менеджменту інноваційної діяльності та підприємництва «Розроблення територіальних стратегій формування кластерних структур в умовах міжрегіональних інтеграцій», (номер державної реєстрації 0108U004123) та науково-дослідної теми ВК 38-12 «Організаційно-економічний механізм управління ресурсним потенціалом підприємств сфери послуг в умовах трансформаційної економіки» (номер державної реєстрації 0112U002208), в яких знайшли відображення основні пункти новизни, задекларовані у дисертаційній роботі.

ОБГРУНТОВАНІСТЬ НАУКОВИХ ПОЛОЖЕНЬ, ВИСНОВКІВ І РЕКОМЕНДАЦІЙ, ЇХ ДОСТОВІРНІСТЬ І НОВИЗНА

Обгрунтованість і достовірність основних наукових положень, висновків і рекомендацій, підтверджується використанням концептуальних положень неокласичної та неоінституціональної економічних теорій, структурно-функціонального аналізу; еволюційної теорії; теорії управління. Здобувачем використано методи: гносеологічного аналізу (історичний, аналітичний, логічний, узагальнення); наукової абстракції та економіко-математичного моделювання; економіко-статистичного й порівняльного аналізу; графічний; групування; методи експертної оцінки. Значення для досягнення обгрунтованості результатів має впровадження отриманих результатів на низці вітчизняних підприємств та в органах місцевого самоврядування.

Належний рівень обгрунтованості і достовірності отриманих

результатів забезпечується використанням законодавчих, нормативно-правових документів України, звітної документації та статистичних даних державних відомчих установ, переробних підприємств, науково-дослідницьких інститутів, науково-літературних джерел.

Сформульовані у дисертації наукові положення та практичні рекомендації є достатньо обґрунтованими та достовірними. Автор чітко визначила мету наукового дослідження та його завдання. Структура роботи свідчить про послідовність та завершеність науково-практичного дослідження. Зміст розділів характеризує прагнення автора послідовно, від загального до часткового, дослідити предмет наукових пошуків та вирішити досліджувану проблему.

Обґрунтованість наукових результатів формується на основі таких складових:

по-перше, значною кількістю опрацьованої науково-практичної інформації (автором опрацьовано близько 400 літературних джерел);

по-друге, використанням загальнонаукових та спеціальних методів дослідження;

по-третє, зібраною власними дослідженнями інформацією, визначенням тенденції Євроінтеграційних процесів та наданням авторських рекомендацій щодо покращення діяльності українських переробних підприємств на євrorинках;

по-четверте, апробацією та схваленням наукового доробку автора на значній кількості конференцій та симпозіумів.

Загальною позитивною характеристикою представлених у дисертаційній роботі результатів є високий рівень теоретичної обґрунтованості одержаних висновків і пропозицій.

Вважаю методологічно правильною структуру дисертації, яка охоплює передусім питання, пов'язані із теоретико-концептуальним обґрунтуванням ресурсощадної діяльності переробних підприємств в постконфліктних умовах, вибором методології і формуванням теоретичної

основи дослідження, структурно-динамічним аналізом діяльності вітчизняних переробних підприємств та стану їх ресурсного забезпечення у постконфліктних умовах діяльності, розробленням концептуальної моделі управління ресурсоощадною діяльністю переробних підприємств з урахуванням ресурсних обмежень, формуванням науково-методичних підходів і практичного інструментарію удосконалення управління ресурсоощадною діяльністю в постконфліктний період в умовах адаптації до Європейських вимог і ресурсного забезпечення переробних підприємств.

Серед отриманих результатів суттєвою науковою новизною вирізняються обґрунтовані в дисертації методологічні підходи до формування організаційно-економічного механізму управління ресурсоощадною діяльністю переробних підприємств, що ґрунтуються на синтезі соціально-економічної та екологічної ефективності переробних підприємств, забезпечуючи цим самим сталий розвиток переробної галузі в умовах глобалізаційних процесів та адаптації переробного виробництва до Європейських вимог у постконфліктних умовах (с. 67-68). Система управління переробним підприємством становить сутність механізмів управління, тобто систему більш низького рівня відносно системи управління як комплексної категорії. Система управління розглядається у сукупності двох блоків. Один складає механізм управління виробничо-господарською діяльністю; другий елемент системи управління містить механізми: інструментальний апарат, організаційний механізм, процесний та механізм цільового управління.

Ознаки наукової новизни має обґрунтування наукової методології оцінки збитків переробних підприємств від зносу основних засобів при їх незбалансованому використанні, в основі якої є визначення енергомісткості та вартості еквівалентної кількості відновлення основних засобів, а також величини збитків, зумовлених погіршенням їх продуктивних властивостей (с. 166-198). Доведено, що економічний механізм регулювання раціонального використання ресурсів нині орієнтований на фіксацію

існуючих параметрів якості, що суперечить принципу розширеного відтворення. Тільки політика ресурсощадної діяльності переробних підприємств забезпечить умову збереження ресурсів при інтенсифікації їх використання.

Істотну наукову новизну має і розроблена дисертантом модель функціонування ресурсощадного організаційно-економічного механізму в умовах різногалузевої належності переробних підприємств, що дозволяє оптимізувати використання ресурсів і є основою впровадження інноваційних, ресурсощадних технологій у системі переробних підприємств (с. 386-410). Чинники ресурсощадної діяльності діють в комплексі і лише об'єднання в оптимальному співвідношенні техніко-технологічних, організаційних і соціально-економічних чинників дозволяє спрямовувати переробне виробництво на сталий розвиток.

Вагомим науковим здобутком автор є представлені у дисертації науково-методологічні підходи та спосіб визначення втрат від неефективного використання ресурсів, в основі яких, на відміну від загальноприйнятих, лежать заходи з попередження деструктивних явищ у життєдіяльності переробних підприємств й недопущення подальшого розвитку кризових явищ виробництва та їх деградації (с. 39-51). У зв'язку з різним походженням ресурсів відповідно і деструктивні явища для кожного виду ресурсів мають свої особливості, які дисертантом виділено у дві групи – зовнішні і внутрішні. Так зовнішні – це ті деструктивні явища ресурсокористування, на які підприємство не може вплинути і має передбачити наявність небезпеки та компенсацію наслідків (стихійні лиха, диспаритет цін, інфляція, соціально-економічна криза та ін.). Внутрішні – які залежать від діяльності підприємства (незбалансована технологічна і технічна політика, погіршення організації виробництва і якості управління господарством та ін.). Відповідно і мінімізуватись та ліквідуватись зовнішні деструктивні явища мають на державному та регіональному рівні, а внутрішні на рівні підприємства.

Особливо слід відзначити розроблену автором методику моніторингу та аналізу використання ресурсів переробних підприємств, який, на відміну від існуючих, доповнено з метою удосконалення процесу показниками ресурсоемності та коефіцієнтом ефективності використання ресурсного потенціалу (с. 118-139). Для оцінки на рівні переробного підприємства запропоновано коефіцієнт ефективності використання ресурсного потенціалу, який визначається як сума коефіцієнтів ефективності використання ресурсних потенціалів переробних підприємств.

Значний теоретичний і практичний інтерес представляють розроблені автором концептуальні підходи щодо страхування переробних підприємств від збитків та впливу надзвичайних ситуацій природного і техногенного походження та ін., які, на відміну від існуючих, враховують вітчизняний та зарубіжний досвід, інтереси інвесторів при вкладанні коштів в інвестиційні проекти лише за умови отримання належного страхового захисту (с. 280-303). Дисертантом доведено, що страхування є механізмом підтримки фінансування розвитку інноваційної діяльності переробних підприємств. З цією метою необхідно привести у відповідність до міжнародних стандартів чинне страхове законодавство, врахувати директиви Європейського союзу по страховій діяльності.

У дисертації істотно вдосконалені регуляторний механізм управління та організації ресурсоощадною діяльністю переробних підприємств, що, на відміну від існуючих, забезпечує підвищення відповідальності й адекватності відшкодування заподіяних збитків (с. 290-301). Для адекватного відшкодування збитків, зумовлених деградацією запропоновано внести зміни та доповнення до нормативно-правових актів, які розкривають відмінність формулювання «збитки від погіршення економічного стану» на «недоодержаний дохід».

Усе наведене вище дає підстави для високої оцінки дисертаційної роботи Ясінецької Ірини Анатоліївни, яка є вагомим внеском у вирішення важливої науково-прикладної проблеми ресурсоощадності переробних

підприємств в постконфліктний період. Впровадження її результатів сприятиме підвищенню ефективності функціонування переробних підприємств і економіки України в умовах глобалізації та євроінтеграції.

ТЕОРЕТИЧНА І ПРАКТИЧНА ЗНАЧИМІСТЬ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретичне значення результатів дисертаційної роботи полягає у встановленні закономірностей і виявленні особливостей ресурсоощадності в постконфліктних умовах і ресурсного забезпечення переробних підприємств.

Практична цінність дисертаційної роботи полягає в тому, що сформовані у ній концептуальні положення, науково-методичні і практичні розробки прийнято до використання Департаментом економічного розвитку і торгівлі Хмельницької ОДА при підготовці Стратегії регіонального розвитку Хмельницької області на 2011-2020 рр. та проектів Плану реалізації Стратегії регіонального розвитку Хмельницької області на 2015-2017 рр. і Програми соціально-економічного розвитку Хмельницької області на 2015 р. (довідка від 08.07.2015 № 02-01-1351/15), Департаментом агропромислового розвитку Хмельницької обласної державної адміністрації (довідка від 16.07.2015 № 01-01/1381), Управлінням агропромислового розвитку Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації (довідка від 17.09.2015 № 828/01-09), Управлінням агропромислового розвитку Дунаєвецької районної державної адміністрації Хмельницької області (довідка від 17.09.2015 № 01-28/391), а також у практиці роботи підприємств Хмельницької області: ТзОВ «М'ясопереробний завод «Поділля» (довідка від 17.07.2015 № 207 «д»), ТзОВ «Міамакс-імпорт» (довідка від 21.08.2015 № 57).

Теоретичні положення і рекомендації дисертації використовуються у навчальному процесі Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України при

викладанні дисциплін: «Інноваційний менеджмент», «Управління потенціалом підприємства», «Стратегічний менеджмент», «Підприємництво» (довідка від 30.09.2015 № 2/28-2805).

Отже, зміст дисертаційної роботи засвідчує, що окреслена мета досягнута, поставлене завдання вирішено, висновки достатньо аргументовані. Дисертантом виконано теоретично і практично цінну роботу.

СТУПІНЬ ВИКОРИСТАННЯ МАТЕРІАЛІВ І ВИСНОВКІВ КАНДИДАТСЬКОЇ ДИСЕРТАЦІЇ

Матеріали, науково-методичні результати кандидатської дисертації Ясінецької Ірини Анатоліївни на тему «Управління диверсифікацією як засобом забезпечення стабільного розвитку переробних підприємств», яка була захищена за спеціальністю 08.00.04 – «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)», не використовувалися у даній дисертаційній роботі, яку подано на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук.

ПОВНОТА ВИКЛАДЕННЯ ОСНОВНИХ ПОЛОЖЕНЬ ДИСЕРТАЦІЇ В ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЯХ

Основні результати дослідження досить повно викладено автором у 40 публікаціях загальним обсягом понад 168 друк. арк., з них автору належить 48,3 друк. арк. Серед опублікованих праць автора слід відмітити чотири монографії, з яких одна одноособова (25,9 друк. арк.). Автором за темою дисертації опубліковано 35 статей у фахових наукових журналах і збірниках наукових праць (з яких 9 – у виданнях, що входять до наукометричних інформаційних баз та зарубіжних періодичних видань). Дев'ять публікацій становлять праці апробаційного характеру. Ознайомлення з публікаціями дисертанта дозволяє зробити висновок про те, що в них достатньо повно відображені наукові положення, висновки і рекомендації дисертаційної роботи.

Автореферат розкриває основні положення, висновки рекомендації

дисертації, та за змістом відповідає дисертаційній роботі.

ДИСКУСІЙНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА КРИТИЧНІ ЗАУВАЖЕННЯ ЩОДО ЗМІСТУ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Разом із тим ознайомлення із дисертаційною роботою Ясінецької Ірини Анатоліївни дозволяє висловити деякі критичні судження та дискусійні положення:

Не применшуючи вагомості і достатньо високого науково-практичного рівня дисертаційної роботи, слід вказати на окремі її недоліки та дискусійні положення, що дають підстави висловити такі критичні зауваження:

1. В дисертаційній роботі автором проведено оцінку рівня ресурсощадності та здійснено певні розрахунки, сформульовано висновки за цією темою (с. 375-377). Тим часом в даній роботі, за нашим переконанням, не вистачає пояснень, які конкретні заходи реалізуються на обстежених переробних підприємствах для впровадження розробок, які конкретно механізми управління ресурсощадністю використовуються.

2. У роботі проведено аналіз діяльності окремих переробних підприємств та дано оцінку їх ефективності. На нашу думку, доцільно було б також навести порівняльну характеристику показників оцінки рівня управління ресурсощадністю переробних підприємств у порівнянні із зарубіжними підприємствами переробних галузей.

3. В дисертаційній роботі автором запропоновано схему діагностики ефективності системи управління та методика оцінки ресурсощадності (рис. 1.12, с.71). Водночас, в роботі необхідно було вказати, на яких саме підприємствах можна використовувати запропоновану схему діагностики ефективності системи управління та методика оцінки ресурсощадності.

4. Запропонований автором інноваційний підхід до формування механізму управління ресурсощадністю переробних підприємств у постконфліктний період без сумніву має визначальне значення у реалізації

мети роботи. Однак, концентруючи увагу на використанні інноваційних методів управління, автор не пояснює, що відноситься до інноваційних методів управління ресурсоощадністю у сфері переробних підприємств.

5. У пп. 3.2 автор розглядає нормативно-правове забезпечення використання ресурсів у виробничих умовах переробних підприємств, детально аналізуючи законодавчо-нормативні акти, які регламентують ресурсоощадну діяльність переробних підприємств. Проте, не доведено до рівня практичних рекомендацій пропозиції автора, які б мали покращити процеси ресурсоощадності на підприємствах переробної сфери.

6. Протягом усього дисертаційного дослідження автор підкреслює важливість екологічних та соціальних ефектів, як для переробних підприємств, так і держави в цілому. Водночас у дисертації не відображено обставини, за яких гальмується цей процес в умовах вітчизняних переробних підприємств.

7. Відзначаючи високий рівень наукового стилю і грамотності написання тексту дисертації, слід вказати на окремі помилки технічного характеру: надмірне захоплення складнопідрядними реченнями та ін.

Наведені вище зауваження здебільшого мають дискусійний характер і не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи Ясінецької Ірини Анатоліївни. Певною мірою вони доповнюють об'єктивну характеристику практичної складності та значущості теми проведеного дослідження, підкреслюють вагомість внеску дисертанта в теоретичну будову формування механізму управління ресурсоощадністю переробних підприємств України за умови розвитку євроінтеграційних процесів.

ВІДПОВІДНІСТЬ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ ВСТАНОВЛЕНИМ ВИМОГАМ

Дисертація містить не захищені раніше наукові положення та отримані автором нові науково обґрунтовані результати, які в сукупності вирішують важливу проблему розвитку і поглиблення теоретичних і

методологічних основ управління ресурсоощадністю в постконфліктних умовах і підвищують ефективність та суспільну корисність функціонування як окремих суб'єктів господарювання, так і економіки України в цілому, що є особливо важливим і актуальним за умов поглиблення глобалізаційних та Євроінтеграційних процесів.

Дисертаційна робота та її оформлення відповідають вимогам пп. 9, 10, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів» № 567 від 24.07.2013 р., що пред'являються до дисертації, поданої на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук.

Дисертаційна робота, її висновки та отримані науково-прикладні результати відповідають спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) та профілю спеціалізованої вченої ради Д 58.052.05 Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя Міністерства науки і освіти України.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ ЗА ДИСЕРТАЦІЙНОЮ РОБОТОЮ

Дисертація Ясінецької Ірина Анатоліївна на тему «Постконфліктні механізми управління та інструментарій організації ресурсоощадною роботою в умовах переробних підприємств» є завершеною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані теоретичні, методологічні, науково-методичні та практичні результати, що в сукупності вирішують наукову проблему – розроблення теоретичних положень та прикладних рекомендацій щодо управління ресурсоощадністю переробних підприємств в постконфліктний період.

Дисертаційну роботу виконано на належному науково-теоретичному рівні, вона має практичне значення. Текст викладено логічно, послідовно і грамотно, висновки і пропозиції аргументовано. Отримані результати є обґрунтованими, їх впроваджено в управлінську практику переробних підприємств. Основні положення, що винесені здобувачем на захист,

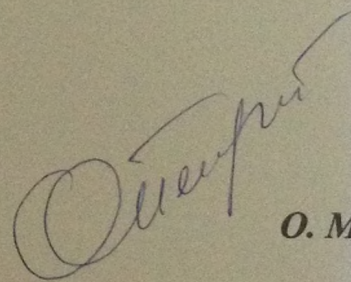

повною мірою оприлюднені, автореферат відображає зміст дисертації і відповідає їй.

Все це дає можливість зробити висновок про те, що дисертаційна робота Ясінецької Ірини Анатоліївни «Постконфліктні механізми управління та інструментарій організації ресурсощадною роботою в умовах переробних підприємств» відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів» (пп. 9, 10, 12, 13, 14), а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

**доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту та
адміністрування Національного
університету харчових технологій
Міністерства освіти і науки України**

О. М. Петухова

